

Nr 141.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående pension till åtskilliga arbetare vid statens järnvägar; given Stockholms slott den 19 mars 1913.

Under åberopande av härvid fogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgiva,

att en var av arbetarna Johannes Johansson, Johan Jansson, Gustaf Möhrling och Erik Evald Bergström må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas eller entledigats från anställning vid statens järnvägar, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp av 300 kronor, under villkor emellertid att, därest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till ett för en var beräknat årligt medelinkomstbelopp av 900 kronor eller därutöver, pensionen skall, så länge anställningen varar, upphöra att utgå samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skall minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppgår till högre belopp än nämnda medelinkomst.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Axel Schotte.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars 1913.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
 Statsråden PETERSSON,
 SCHOTTE,
 BERG,
 friherre ADELSSVÄRD,
 PETRÉN,
 STENSTRÖM,
 LARSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde vidare:

I skrivelse den 24 februari 1913 har järnvägsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgiva pension åt arbetarna vid statens järnvägar Johannes Johansson, Johan Jansson, Gustaf Möhring och Erik Evald Bergström.

Liknande pensionsfrågor vid 1906, 1907, 1909, 1910, 1911 och 1912 års Riksdagar.

Innan jag övergår till att närmare redogöra för innehållet i järnvägsstyrelsens ifrågavarande skrivelse, må omförmälas de av Kungl. Maj:t vid 1906, 1907, 1909, 1910, 1911 och 1912 års riksdagar gjorda framställningar i liknande syfte samt Riksdagens i anledning därav fattade beslut.

Vid 1906 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t (proposition nr 114) Riksdagen medgiva, att åtskilliga arbetsförmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt en extra pumpare vid statens järnvägar finge under vissa villkor från och med månaden näst efter den, varunder de av järnvägsstyrelsen entledigades eller entledigats från anställning vid statens järnvägsbyggnader, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årliga pensioner till belopp av respektive 400, 325, 300 och 250 kronor.

Med anledning av denna Kungl. Maj:ts framställning förklarade Riksdagen (skrivelse nr 146), ehuru väl i ärendet icke förekommit något därom, att de till erhållande av pensioner föreslagna förmän och arbetare i följd av ålderdom, sjukdom eller eljest vore oförmögna att genom arbete förvärva sitt uppehälle, sig anse billigheten fordra, att dessa personer av statsmedel tillerkändes något understöd med anledning av deras långvariga arbete vid statens järnvägsbyggnader.

Riksdagen fann emellertid icke samtliga omförmälda förmän och arbetare böra beviljas pensioner att utgå för deras återstående livstid, utan ansåg, att de jämförelsevis yngre och fullt arbetsföra bland dem lämpligen borde erhålla det ifrågasatta understödet såsom gratifikation för en gång till hjälp vid bestridande av deras eget och familjernas uppehälle vid återflyttningen till hemorten samt under den tid, som kunde åtgå, innan annat arbete erhöles; och förklarade sig Riksdagen finna skäligt, att livstidspensioner beviljades de förmän och arbetare, vilka uppnått minst 55 års ålder och räknade minst 24 tjänstår.

Beträffande pensionernas belopp sökte Riksdagen finna en annan beräkningsgrund för pensionsbeloppens storlek än den av Kungl. Maj:t använda. I sådant hänseende erinrade Riksdagen, att, enligt lagen angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete den 5 juli 1901, arbetsgivare vore skyldig att åt arbetare, varmed i nämnda lag förstodes jämväl arbetsförman, utgiva en årlig livränta av 300 kronor, därest arbetaren genom olycksfall i arbetet för framtiden mistat arbetsförmågan. Vid sådant förhållande och då staten som arbetsgivare i nu förevarande fall icke syntes böra vidkännas större underhållsskyldighet vid ifrågavarande arbetares avskedande, än om dessa skulle genom olycksfall i arbetet mistat arbetsförmågan för framtiden, fann Riksdagen nämnda belopp, 300 kronor, skäligen böra bestämmas för de pensioner, som beviljades åt en var arbetsförman och arbetare.

Jämväl vid 1907 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t (proposition nr 140) Riksdagen medgiva, att åtskilliga förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader måtte från och med månaden näst efter den, varunder de entledigades eller entledigats från anställning vid statens järnvägar, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten få åtnjuta årlig pension, därvid Kungl. Maj:t på grund av Riksdagens beslut år 1906 föreslog beloppet för dessa pensioner till 300 kronor. Såsom villkor för pensionernas åtnjutande föreslog Kungl. Maj:t vidare, att, därest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till det för en var beräknade årliga medelinkomstbelopp av respektive 1,200 kronor inom gruppen förmän och yrkesarbetare och 900 kronor inom gruppen van-

liga arbetare eller därutöver, pensionen skulle, så länge anställningen varade, upphöra att utgå, samt att vid sådan avlönings uppbärande i övrigt pensionen skulle minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppginge till högre belopp än nämnda medelinkomst.

Denna Kungl. Maj:ts framställning blev av Riksdagen bifallen (skrivelse nr 10).

I statsverkspropositionen till 1909 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t Riksdagen medgiva, att två förmän och tre arbetare vid statens järnvägsbyggnader finge från och med månaden näst efter den, varunder de entledigades eller entledigats från anställning vid statens järnvägar, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp av 300 kronor. Därjämte föreslogos enahanda villkor för pensionernas åtnjutande, som godkänkts vid 1907 års Riksdag.

Med anledning av berörda framställning yttrade Riksdagen (skrivelse nr 10), att i avseende å de tre arbetarna den lämnade utredningen icke gäve vid handen annat, än att de skulle fortfarande vara, åtminstone i förhållande till sin ålder, arbetsdugliga. Ehuru Riksdagen ansåge, att deras levnadsålder, som utgjorde respektive 62, 56 och 58 år, icke borde i och för sig anses föranleda pensionering, ville Riksdagen dock icke underlåta att bifalla förevarande framställning, då den i viss mån hade stöd uti förut av Riksdagen fattade beslut i likartade fall. Beträffande de bägge förmännen, som ådragit sig svår och på deras arbetsförmåga menligt inverkan sjuklighet, hade Riksdagen intet att erinra mot meddelande av de för dem föreslagna pensionerna. Riksdagen uttalade därjämte det antagandet, att de av ifrågavarande förmän och arbetare, som ännu voro arbetsföra, bleve bibehållna i statens järnvägars tjänst.

Slutligen hava särskilda av Kungl. Maj:t till 1910, 1911 och 1912 års Riksdagar gjorda framställningar (proposition nr 134 år 1910, statsverkspropositionen, tionde huvudtiteln, punkten 20, år 1911 och proposition nr 189 år 1912) om pension åt vissa förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader, att utgå med samma belopp och efter enahanda grunder som de av 1907 års Riksdag tillämpade, blivit av Riksdagen bifallna (skrivelser nr 10 åren 1910, 1911 och 1912).

Järnvägs-
styrelsens
framställning.

I sin förberörda skrivelse den 24 februari 1913 har järnvägsstyrelsen meddelat, att, i likhet med vad förut ägt rum, till styrelsen inkommit ansökningar om utverkande av statsunderstöd från åtskilliga arbetare, vilka samtliga under längre tid med goda vitsord arbetat vid statens järnvägsbyggnadsföretag, och av vilka flertalet enligt företedda

intyg därjämte genom sjukdom eller kroppsskada fått sin arbetsförmåga i mer eller mindre hög grad minskad.

Beträffande nu ifrågavarande sökandes tjänstetid har järnvägsstyrelsen anmärkt, att fullständiga förteckningar å de vid järnvägsbyggnaderna under den gångna tiden anställda arbetare saknas, vartill kommer, att en stor del av arbetsbefälet antingen avlidit eller lämnat tjänsten. Det har för övrigt befunnits omöjligt för befälet att lämna detaljerade uppgifter rörande varje särskild, kanske för lång tid tillbaka anställd arbetares tjänstetid. Tjänstetidens längd har således icke kunnat genom officiella handlingar bestyrkas, utan har styrelsen härvidlag, såsom vid avgivande av enahanda framställning rörande de arbetare, som år 1912 tilldelades understöd, ansett sig kunna utgå från av sökandena själva lämnade tjänsteförteckningar, vilka utförligt angiva tiden och platsen för anställningen, och detta så mycket hellre som berörda uppgifter, i den mån de kunnat kontrolleras, visat sig vara riktiga.

I avseende å vederbörandes lönevillkor har styrelsen i detta sammanhang meddelat, att medelavlöningen för ifrågavarande arbetare kan beräknas hava uppgått till 900 kronor för år.

Styrelsen har även utgått från det antagandet, att huvudsakligen enahanda villkor med avseende å levnads- och tjänstålder med mera, vilka under de senaste åren varit för Kungl. Maj:t och Riksdagen bestämmande vid beviljande av pensioner åt järnvägsbyggnadsarbetare, jämväl nu skulle komma till tillämpning.

I överensstämmelse med förberörda grunder skulle pension komma att utgå till i nedanintagna tabell upptagna arbetare. I tabellen har jämväl angivits det antal levnads- och tjänstår, en var uppnått; och framgår av densamma tillika, att de fortfarande äro i tjänst.

På grund av det anförda har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgiva, att en var av nämnda arbetare måtte från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas eller entledigats från anställning vid statens järnvägar, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp av 300 kronor under enahanda förbehåll, som tidigare gjorts.

Namn och befattning.	Levnadsår.	Tjänstår.	Anmärkingar.
Johannes Johansson, arbetare.....	59	33	Fortfarande i tjänst.
Johan Jansson, arbetare.....	61	36	d.o.
Gustaf Möhrling, stenarbetare.....	55	33	d.o.
Erik Evald Bergström, stenarbetare.....	56	29	d.o.

Statskontoret.

Över järnvägsstyrelsens nu ifrågavarande framställning har statskontoret den 3 mars 1913 avgivit infortrat utlåtande och däri förklarat sig, på grund av vad järnvägsstyrelsen i ärendet meddelat och anfört, icke hava något att erinra mot avlåtande av proposition till Riksdagen i överensstämmelse med styrelsens förslag.

Departements-
chefens
yttrande.

Då jag i likhet med järnvägsstyrelsen och statskontoret anser pension böra beredas ifrågavande arbetare med föreslaget belopp, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgiva,

att en var av arbetarna Johannes Johansson, Johan Jansson, Gustaf Möhrling och Erik Evald Bergström må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas eller entledigats från anställning vid statens järnvägar, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp av 300 kronor, under villkor emellertid att, därest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till ett för en var beräknat årligt medelinkomstbelopp av 900 kronor eller därutöver, pensionen skall, så länge anställningen varar, upphöra att utgå samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skall minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppgår till högre belopp än nämnda medelinkomst.

Till denna avstatsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall och förordnade, att till Riksdagen skulle aflätas proposition i ärendet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Niklas A. Lindhult.